

Tavallista pienempi risteyspaikka

**International Association for Mass
Communication Research,
vuosikokous Soulissa 3.-8.7.1994**

Lännessä on lama ja raha tiukalla. Korea on kaukana ja kalliin matkan päässä. Siksi International Association for Mass Communication Researchin (IAMCR) 19. konferenssissa oli osallistujia tuntuvasti edellis-kertoja niukemmin, vain noin 350, toki kaik-kaan 52 maasta, joten järjestön maailman-laajuinen luonne säilyi. Yleisvaikutelma oli vankasti keski-ikäinen, sillä nuoremmat tutkijat eivät kaikeksi saaneet rahoitusta järjes-tymään; naisia sentään oli yli kolmannes Soulin kokouksen osanottajista. Kaiken kukkuraksi Yhdysvaltojen sanaharkka Pohjois-Korean kanssa pelästytti pois osan amerikkalaisista. 'Uusia' osanottajia oli ennen kaikkea Etelä-Afrikasta, jonka edustajia on lähtenyt kansainväliseen yhteistyöhön runsaasti ja ymmärrettävällä innolla, koska eristys on käynyt monen tutkijan pinnan päälle.

Ennakkoon tehty Soulin kokouksen osanottajalista oli siis paljon pidempi kuin saastesumuihin Souliin lopulta pääty-neen joukon luettelo. Näistä vain kolmisen-kymmentä jatkoi matkaa International Communication Associationin (ICA) koukukseen Sydneyhin, vaikka 'potpuurin' järjestetyt kahden suuren organisaation konferenssit oli järjkeilyt molemmille edulliseksi. Väki ei joko jaksanut ylenpalttista annosta akateemista turismissä tai heidän ra-hottajansa eivät ymmärtäneet yskää. Suo-malaisia Soulissa oli mukana kaikkiaan kahdeksan, muista Pohjoismaista oli väkeä neisenkymmentä.

Jos osanottajia olikin vähän niukemmin kuin tavallisesti, Soulin kokouksen anti oli monipuolinen, melkein pä ylenpalttinen. Eniten konferenssista sai epäilemättä irti se,

joka jo mennessään tiesi, mitä etsi. Oli vai-kea päättää, minne meni ja valinnan tehty-ään tajusi useasti, että itse asiassa se todel-la kiintoisa tapahtuikin toisen sateenvarjon alla kuin minkä itse oli valinnut. Yhdeksän sektiota ja 16 työryhmää syyti markkinoille reilut 300 paperia, ja moni otsikko lupasi toista kuin antoi.

Teemana oli "Uuden vuosituhannen viestintä: kommunikaatioteknologia hu-manismin puolesta", mutta tässäkin koukoksessa kävi kuten on ollut asian laita jo parissa sitä edeltävässä: tarjontaa oli niin valtavasti, että pääteema ei juurikaan koko konferenssia sävyttänyt. Nyt vielä avajais-ten ja päättäjien yleisistunnot jäivät osin sairastumisten vuoksi tavallista latteammiksi. Toisaalta nimekkäitä avajaisia ja sulkijoita tuskin aina tarvitaan, useinkin näistä muo-tuuu jonkinlaista tähtisumua pikemminkin kuin ajatusten ilotulitusta; nimekkäät tutkijat esittävät kohtuullisen tuttuja ajatuskalkuja, kun taas uusi ja tuore keräännyt työryhmiin.

Plenum-istuntoja paljon antavammiksi muotoutuivat Soulissa muutamat spon-taanisti tai puolispontaanisti syntyneet väit-telyt. Näistä eniten keskustelua herätti kult-tuuri-imperialismin ja kulttuuritutkimuksen 'kohtaaminen', jossa Suomessa vastikään vierailut 'receptionisti' James Lull (Yhdys-vallat) taittoi peistä riippuvuustutkija Herbert Schillerin (Yhdysvallat) viime tipan paikkaa-jaksi joutuneen Eileen Mahoney'n (Yhdys-vallat) kanssa. Lavashow oli mahtava, ja sali oli kuin nuijalla lyöty. Kuka voitti? Riippuu varmaan tulkitsijasta, mutta se on selvä, että Herbert Schillerin henki leijui paikalla vah-vana, sillä molemmat väittelijät käyttivät de-batin pitkää kaavaa ja ilmaisun koko skaa-laa Schillerin tapaan, liturgiasta sirkustemp-puihin. Ilma tuppassi loppumaan, mutta jälki-puintia riitti vielä seuraavaksikin päiväksi. Panelissa oli mukana useampia väittelypa-reja, mutta nämä kaksi varastivat näytel-män tyystin.

Kansainvälisen viestinnän sektio on jo-kaisessa IAMCR:n konferenssissa ollut pa-nerinesittäjän kauhistus, sillä yhdessä aino-assa istunnossa saatetaan käsitellä kym-menenkin paperia — rupea siinä sitten kes-kustelemaan, kun jo pari seuraavaa odottaa

vuoroaan ja aikataulu on valmiiksi sekaisin! Sektion istuntoja kannattaisi ehdottomasti järjkeräistä ja hajoittaa. Kumma kyllä ih-miset jaksavat roikkua tämän sektorin äärel-lä, vaikka työryhmissä saattaisi olla paljon rattoisampaa ja saisi ehdottomasti enem-män kommentteja omaan työhönsä.

Toisaalta juuri samaisessa kansainväli-sen viestinnän sektiossa käytiin useampikin kiintoisa keskustelu ihan perimmäisistä ky-symyksistä, yksi kiivaimista epäilemättä Elisabeth Foxin (Yhdysvallat) ja Ingunn Haugenin (Norja) välillä. Aiheena oli tutki-muksen ja tutkijan moraalit, Fox kun oli tut-kinut Yhdysvaltojen Kuubaan suuntaamia radio- ja televisiolähettyksiä ja Haugen kyseli tällaisen tutkimuksen moraalin perään. Erä päätyi ratkaisemattomaan. Kauhistuneet istuntoa johtaneet miehet vetosivat aikatau-longelmiin ja katkaisivat väittelyn juuri kun se oli parhaimmillaan.

Valtaosa IAMCR:n konferenssien osan-ottajista toki tietää mitä hakee: monilla sek-tioilla ja ryhmillä on uutiskirjeensä ja sähkö-postiverkkonsa, ja konferenssi on itse asi-assa vain miellyttävä risteysasema jatku-van yhteydenpidon varrella — onhan kiva tavata nenäkkäin ihminen, jonka kanssa on ollut sähköpostiyhteydessä ties vaikka vuo-sikausia. Kirjeenvaihto ei oraalista väittelyä korvaa, mutta väittely sujuu paremmin, kun osanottajat tuntevat toistensa ajattelun ai-nakin osaksi. Esimerkiksi historiasektio, ammattikoulutussektio, yleisötutkimusryh-mä Nectar ja osallistuvan tutkimuksen ryh-mä ovat kohtuullisen kiinteitä kokonaisuuk-sia, osa suunnittelee yhdessä julkaisujakin. Jotkin muut sektiot taas ovat selvästi läpi-kulkupaikkoja tai satunnaisten matkailuji-den seisakkeita, joiden antia on etukäteen hankala arvioida.

Tärkeä este paremman kuvan saamisel-le koko konferenssin toiminnasta on tänä uuden teknologian aikana oikeastaan käsit-tämätön ja silti krooninen konferenssista toiseen: eri ryhmissä esiteltävien papereiden valokopiointi ja vaihdanta menee IAMCR:n konferensseissa järjestään pieleen, milloin mistäkin syystä. Soulissa papereiden tilaus oli huippubyrokrattista puuhaa, ja silti moni paperi jäi saamatta.

Tärkeä tekijä tutkijarenkaiden syntymiselle taas on ollut se, että IAMCR on viime vuosina tosissaan kohentanut jäsentensä yhteydenpitoa: konferensseja on nyt vuosittain, maailmanlaajuinen joka toinen vuosi ja väli vuosina pidetään alueellisia tai teemapohjaisia tapaamisia. Lisäksi jäsenkirje ja sähköpostiverkko lisäävät yhteydenpitoa, ja järjestö aloittelee myös omaa julkaisusarjaa. Seuraava maailmankonferenssi pidetään kahden vuoden päästä Sydneyssä, mutta eurooppalaisilla on tapaaminen jo ensi kesäkuussa Sloveniassa.

Jos Soulin kokouksen asia-anti olikin monipuolinen, hallintopuoli sai useimmat rivosallistajat tuhisemaan: järjestön sisäengas riiteli toimistonsa paikasta ja siinä sivussa kai monesta muustakin asiasta niin uut-terasti, että kokouksaikataulut menivät tyystin sekaisin ja jälkipuheita on riittänyt viikkokausiksi IAMCRNETissä. Järjestön tähänastinen presidentti, hollantilainen Cees Hamelink jätti paikkansa ja johtoon tuli jo San Paulossa valittu president-elect, amerikkalainen Hamid Mowlana. Presidentin mantereen vaihdoksen myötä tähän saakka Amsterdammassa sijainneen toimiston paikka tuli ajankohtaiseksi. Uuvuttavan kiistelyn jälkeen saavutettu kompromissi oli juuri niin oimtuinen nahkapääätös kuin kompromissit pahimmillaan ovat — toimisto jaettiin kolmeen osaan. Yksi lohko muotoutuu uuden presidentin ympärille Washingtoniin, toinen rahastohoitaja Gertrud Robinsonin huomaan Kanadaan ja kolmas pääsihteeri Robin Cheesmanin kylkeen Roskildeen Tanskaan.

Toimistojen työnjako jäi Soulissa epäselväksi, ja kamppailua siitä onkin sitten jatkettu sähköverkossa. Joku on halunnut demokratian nimissä paljastaa kaikki lobbailut kaikelle jäsenistölle, tuskastuneet nivi-jäsenet ovat jo vedonneet demokratiaan niinkään eli niin kuin yksi jäsen tuhisi muutama viikko sitten: "Olen ollut valitsemassa teitä johtotehtäviin juuri siksi, etten halua tietää tappeluistamme; niitä on aina siellä, missä on vallankäyttöäkin."

Ullamaja Kivikuru

Monimielinen monimuotoisuus

International Communication Association, vuosikokous Sydneyssä, Australiassa 11.-15.7.1994.

ICA on alkujaan yhdysvaltalainen viestinnän tutkimuksen järjestö, joka pyrkii nykyään kovasti kansainvälistymään. Merkinä tästä ICA:n tämän vuoden maailmankongressi pidettiin Australiassa, Sydneyssä, yhteistyönä sikäläisten viestinnän tutkijoiden järjestön (ANZCA, Australian and New Zealand Communication Association) kanssa. Kokoukseen osallistui 913 tutkijaa 29 maasta, kutakuinkin puolet Yhdysvalloista. Tätä taustaa vasten kokouksen teema, Communication and Diversity, oli vähintäänkin haastava.

Kokouspaikan valinta kertonee, paitsi halusta etsiä järjestölle aiempaa enemmän yhteyksiä, myös siitä, mikä maailman kollektiivisen yhdysvaltalaisia erityisesti nykyään kiinnostaa. Australiassa oli tarjolla paitsi paikallista viestinnän tutkimusta, myös joukko osanottajia Kauko-Idästä.

Tavallaan Sydney oli siis kompromissi: tuttu kulttuurinen ympäristö, mutta etäisyyden puolesta kädenojennus maailman kii-vaimin kasvavan talousalueen tutkijoille.

Pelkästään Hong Kongista paikalle oli saapunut 11 tutkijaa. Myös Etelä-Korea ja Taiwan olivat hyvin edustettuina. Sydney pyrkii muutenkin nostamaan profiiliaan kongressikaupunkina. ICA:n kokouksen seremomialliset osuudet pidettiinkin vanhaan satamaan rakennetussa massiivisessa kongressikeskuksessa. Varsinaiset työstunnot järjestettiin paikallisen University of Technologyn karun sortisissa luokahuoneissa, kiinalaiskorttelin kupeessa.

ICA:n kokouksessa toistuvat kaikki suurten järjestöjen kokouksen hyvät ja huonot puolet. Kokous jakaantui 18 hiukan eri statuksella toimivaan työryhmään, joilla kulla-

kin oli neljän päivän ohjelma täynnä aamusta iltaan, yhteensä yli 200 tilaisuutta. Osa esityksistä valittiin karsinnan perusteella, osa on vakintuneempien nimien paneelikeskusteluja. Lisäksi osa karsituneista papereista oli esillä postereina. Yleisesitelmää oli vain kaksi, eivätkä ne herättäneet kokouksen puheenaiteita kokoavaa tai jäsentävää keskustelua.

Kokouksen annin hyödyntäminen edellyttikin melko perusteellista kotityötä. Pujottelu työryhmästä toiseen ei kuitenkaan aiheuttanut isompia ongelmia, sillä valtavasta volyymistaan huolimatta anti ei ollut ihmistä isompaa. Tähän on kaksi syytä.

Yhtäältä järjestön viestinnän tutkimuksen skaala on tavattoman laaja: työryhmien kiinnostuksen kohteet vaihtelevat välillä 'public relations' — 'gay and lesbian studies'. Ohjelmaan tutustuessa ei pidä hämmästyä vaikka törmää otsikoon 'The image of Plastic Surgeons in News Media Coverage of the Silicone Breast Implant Controversy'. Toisaalta yllättävän moni ohjelman viimeiseen painokseenkin ehtinyt esitys jäi lopulta pitämättä.

Työryhmäistunnoissa esitellään osanottajien papereita. Ideana oli, että esitysten herättämää mielenkiintoa voi syventää tilaamalla paperista kopion. Paperien jakelu-keskus ei kuitenkaan pystynyt vastaamaan kysyntään. Ongelman paikkaamiseksi luovuttava paperien tilauslistaa ei myöskään ole vielä kuulunut.

"Get their asses movin'..."

Eniten kansaa koolle näytti keräävän North-Carolinan yliopistoon juuri siirtynyt populaarikulttuurin tutkija Lawrence Grossberg. Grossberg veti puheessaan selkeyttäviä linjoja kulttuurintutkimuksen usein sekavalla näyttävälle kentälle. Grossbergin kulttuurintutkimusta luonnehtii viisi ominaisuutta, kurinalaisuus, kontekstuaalisuus, teoreettisuus, eksplikoituid poliittiset lähtökohdat ja tiedeidenvälisyys.

Kurinalaisuudella Grossberg halusi korostaa sitä, että kulttuurintutkimuksella on tietteellisissä väittelyissä syntynyt ja koetettu traditiota, joka määrittää sitä ja jonka pitäisi

Kesän konferenssien pitopaikat nyrjäyttivät terveellisesti näkökulmaa maailmaan.

estää sitä luisumasta äärimmäiseen relativismiin. Niinpä vaikka kulttuurintutkimus onkin perinteisiä oppialarajoja rikkovaa, on ylenpalttiseen tiedeenvälisyyteen suhtauduttava skeptisesti: mitä tahansa ei voi eklektisesti lainata, vaan uudet ainekset on punnittava jo kertyneen teoreettisen kokemuksen vaa'alla.

Teorialta Grossbergin kulttuurintutkimus odotetusti riistää sen itsetarkoituksen. Kulttuurintutkimuksen kohteena ovat kulttuurin käytännöt vaihtuvissa konteksteissa. Tämä edellyttää myös teorialta herkkyyttä kulttuurisille eroille ja suhdanteille. Teorian on siksi kyettävä näkemään itsensä osana yhteiskuntaa ja sen suhdanteita, joita se itse on jo aina sokeasti tai tietoisesti muokkaamassa.

Esimerkin luonnehtimansa kulttuurintutkimuksen näkökulmasta Grossberg tarjosi puhuessaan toisessa esitelmässään Yhdysvaltain älyllisestä ilmapiiiristä. Hän arvosteli erityisesti tutkijoita vaipumisesta sisäänpäin käpertyneeseen kyynisyyteen. Tutkijat ovat kadottaneet kosketuksensa siihen, mitä kulttuurisessa todellisuudessa — maan kaduilla ja toreilla — tapahtuu. Sen sijaan uuskonservatiivit ovat määrätietoisesti sekä teoreettisesti että käytännössä tarttuneet populaareihin tuntoihin ja pyrkineet myös muokkaamaan näitä kokemuksia. Konkreettisen esimerkin tästä muokkaamisen logiikasta Grossberg tiivisti funktusiikin veteraanilta ja 'pääministeriltä'

George Clintonilta lainaamaansa mieltämään: "As soon as you get their asses movin' their minds will follow".

George Clintonilta (ei siis George Bushilta tai Bill Clintonilta!) lainattu viisus näyttäisi kuvastavan teoreettisesti sofistikoituneen ajatuksen kiteytymistä käytännön toimintaan. Iskulausehan kiinnittyi intellektuaalisella tasolla ainakin Blaire Pascalista alkavaan traditioon, jossa rituaalinen toiminta nähdään ensisijaisena suhteessa intellektuaaliseen reflektioon. Tämä on myös kantava ajatus Althusserin ideologiateoriassa. Sen voi ajatella kuvastavan myös poliittisen eliitin teoreettisen herkkyyden kehitystä 1960-luvulta tähän päivään. Lyndon B. Johnsoninhan kerrotaan vielä tiivistäneen oman näkemyksensä hiukan karkeammin: "You grab them by the balls and their mind will follow".

Spiritualismin haaste?

Kiinnostavimmat keskustelut kokouksessa koskivat rajanvetoja tieteen ja todellisuuden välillä. Ympäristökysymyksistä puhuessaan Jennifer Slack Michiganista esitti, että lähivuosina kulttuurintutkimuksen on välttämättä otettava tavalla tai toisella huomioon aiemmin 'primitiivisemmiksi' tuomitut uskonnollisella tai spirituaalisella ulottuvuudella muotoillut kokemukset maailmasta.

Slackin mielestä ympäristöongelmien ratkaisun yksi kompastuskivi on yksilöllisen

tietoisuuden tason hajanaisuus. Elämäntavan ympäristövihamielisyys (lentomatka Sydneyhin asti, Slack murehti) ja halu parempaan tulevaisuuteen elävät rinta rinnan, mutta eivät kohtaa.

Australia muuten tarjoaa tästä hajanaisuudesta erinomaisen esimerkin. Yksi maailman kaupungistuneimmista ja etenkin autoistuneimmista yhteiskunnista pitää edelleen yllä romanttista raivaajaidentietä, jossa miehet ottavat mittaa kesyttämättömästä luonnosta.

Slackin mielestä tutkijoille onkin paljon opittavaa siitä kokonaisvaltaisuudesta, jolla monet primitiiviset ja usein 'spiritualistisiksi' tuomitut ajatusrakennelmat onnistuvat yhdistämään yksilöllisen toiminnan ja maailmankuvan toimivaksi kokonaisuudeksi. Pajon arvokasta oppia on tuomittu toisarvoiseksi, ja se on nyt otettava uudelleen vakavasti, Slack ehdotti.

Ehdotus aiheutti osin hämmentynyttä päännökyttelyä, mutta myös vastustusta. John Hartley muun muassa kysyi, miten tällainen ajattelutapa puolustautuu esim. sitä vastaan, kun fundamentalistit haluavat tuoda luomiskertomuksen osaksi biologian opetusta.

Silloin tällöin istunnoissa koettiin myös kiperiä hetkiä. Herkullisin kohdalle sattunut tapaus sattui Klaus Krippendorfin (University of Pennsylvania) luennoidessa tutkijan vastuusta avautua kuuntelemaan muita.

Krippendorfin puheen aina vain pitkittyessä eräs paikallisista sai tarpeekseen, nousi ylös ja haukkui puhujan lyhyesti toteamalla, että tämä vaan saamaa omaa suvaitsevaisuuttaan ja samalla estää puita aloittamasta keskustelua. Lyhyen kommenttinsa jälkeen kriitikko marssi ovesta ulos. Niin se on tieteen maailmassakin: vallattomat puhuvat teoilla.

Onko kolonialismi 'post'?

Kokouksen kansainvälisyyden kannalta kiinnostavimman esitelmän piti taiwanilainen Kuan-Hsing Chen, joka irvaili erityisesti niille tutkijoille, jotka ovat alkaneet puhua 'postkolonialismin' ajasta.

Chenin mukaan monet tutkijat ovat edelleen kansallisvaltioideologian sokaisemia: vaikka esimerkiksi Kauko-Idän entiset siirtomaat ovat valtiollisesti itsenäistyneet, kolonialismin perintö elää ja voi hyvin. Afrikan ja Latinalaisen Amerikan ongelmat ovat vielä kärjistyneempiä.

Chenin kohtuullisen kiihkeä ja pitkäksi venähtänyt puhe arvosteli kärkevästi erityisesti amerikkalaisten akateemista ylivaltaa. Chen muistutti siitä, että monet Kauko-Idän maiden tutkijat käyvät hankkimassa akateemiset kannuksensa Yhdysvalloissa. Kotimaahan, korkeisiin yliopistovirkoihin palaessaan tutkijat tuovat mukanaan yhdysvaltalaisen teorian, yhdysvaltalaiset menetelmät ja yhdysvaltalaiset tutkimusongelmat.

Vieraat kysymyksenasettelut pitävät omalta osaltaan yllä kolonialismin perintöä ja edelleen hankaloittavat kehittyvien maiden todellista itsenäistymistä, Chen todisti.

Vaikea sanoa, mitä ICan johtoporrass Chenin kritiikistä olisi ajatellut, jos olisi ollut häntä kuulemassa. ICan seuraava kokous järjestetään kuitenkin taas 'kotona' Yhdysvalloissa, Albaguergusissa, jo toukokuussa (25.-29. 1995), vähintäänkin haastavaksi luonnehdittavissa olevalla otsikolla Communication and Reality.

Kokoukseen osallistuminen edellyttää paperien karsinnan läpäisemistä. Ensi vuoden kokoukseen haaveilevilla alkaa olla kiire, sillä paperien on oltava perillä työryhmiin vetäjillä 1.10.

Jälkeenpäin ajatellen Sydneyn kokouk-

sen kiinnostavin anti tuntui painottuvan yllättävänkin vahvasti kansainvälistyvän kulttuuritutkimuksen leimaamiin esityksiin. Osaksi kyse on varmaan itse kunkin 'kanavapujottelusta' kokouksen runsaan tarjonnan seassa. Kulttuuritutkimuksen parista näyttää kuitenkin kumpuavan paljon sellaista tutkimusta, jossa viestinnän, yhteiskunnan ja ja nytemmin luonnon välisiä suhteita ja ajankohtaisia kysymyksiä käsitellään tavalla, joka välttää hätätisiä yleistyksiä, mutta ei kadota näkyvistä myöskään suurempia kokonaisuusksia. Siitä seuraavasta yhteiskunnallisesta relevanssista ei liene haittaa, vaikka se pääsisi laajemminkin hedelmöittämään viestinnän tutkimusta.

Juha Koivisto
Risto Kunelius

Raudankovaa koulutusta puulaatikoissa

Tanskan journalistikoululla Århusissa oli onni myötäin: se sai pitkän taistelun jälkeen Tanskan kehitysyhteistyöorganin Danidan vakuuttuneeksi siitä, että SADC-maiden journalistien täydennyskoulutus kannattaa ja pääsi näin eteläisen ja itäisen Afrikan koulutusmarkkinoille hilkkua ennen kuin suuri koulutustaistelu alkoi. Yksi Etelä-Afrikan demokratisoitumisen moninaisista seurauksista on se, että journalismin ja viestinnän koulutuspaikoista on alueella nyt selvää ylitarjontaa, kun Etelä-Afrikan 23 vahvaa oppilaitosta ovat mukana kisassa ja Pohjoisen sponsonit haluavat profiloitua Etelä-Afrikassa. Taistelu on kovaa, ja meillä on huikaa kauneuskilpailu siitä, mikä laitos oli demokraattinen jo apartheidin viime vuosina. Potkut suunnataan toisiin alan oppilaitoksiin ja hymyt erityisesti Pohjolaan, sillä Noradin, Sidan ja Danidan (Suomen Finnidaa kukaan ei edes tunne, koska se on aina karsastanut viestintäalan hank-

keita) tiedetään olevan persoja ihmisoi-keuksille ja demokratielle.

Mutta århusilaiset ovat sikäli onnekkaita asemassa, että Nordic-SADC Journalism Centre saatiin liikkeelle jo lokakuussa 1993; se on nyt 'vanha' ja vakiintunut alan yritys, jonka ensimmäiset kurssit helmi-huhtikuussa 1994 olivat lisäksi harvinaisen onnistuneita. Danidan 12 miljoonan markan panostus on tähän asti suurin pohjoismaiden kehitysyhteistyösatsaus viestintäalan pehmeälle puolelle, ja se näyttää onnistuneen.

NSJ:n toimisto sijaitsee Mäpustossa, mutta kurssit pidetään alan oppilaitoksissa eri puolilla SADC-aluetta; SADC-maita on toistaiseksi 10 ja yhdestoista tulollaan — SADC perustettiin aikanaan vastapainoksi Etelä-Afrikalle, jonka arvellaan hakevan järjestön jäsenyyttä syksyllä 1994. Kurssien hajasijoituksella tuetaan näin alan oppilaitoksia mahdollisimman tasaisesti, joskin muutamille on tullut jo pää vetävän käteen: muutama kehitysyhteistyövarojen iltalypsyihin totuttu oppilaitos piti yllä niin kovia taksoja, että NSJ sanoi "Kiitos, ei" ja siirsi kurssin muualle. Sillä on nyt varaa tehdä näin. Vielä puoli vuotta sitten NSJ:n oli pakko harrastaa myötäilevämpää politiikkaa, sillä laidattoman sananvapauden pyönteisiin ihastuneet SADC-journalistit hieman karsastivat NSJ:a, jonka hallituksessa istuu paitsi yksityisten myös julkisten tiedotusvälineiden edustajia. NSJ:n hallitus on laaja, sillä jokaiselle SADC-maalle on annettu henkilöedustus, ja lisäksi hallituksessa istuu yksi edustaja jokaisesta neljästä Pohjoismaasta; puheenjohtajana on Århusin journalistikoulun Peter Kramhoft.

NSJ on herättänyt huomiota alueella myös toimistonsa tehokkuudella. Tanskalainen journalisti Karen-Lis Svarre johtama pieni yksikkö on kiistatta merkillinen ilmiö Afrikassa, jossa bantukielten "Labda kesho" (ehkä huomenna) -sanonta yleensä kelpaa selitykseksi ikuisiin myöhästelyihin. NSJ ei myöhästele: Svarre, hänen zimbabwelainen, tanskalainen ja sambialainen kollegansa pitävät yllä sähköistä tietopankkia, tekevät uutiskirjettä, neuvottelevat, pestaa- vat kouluttajia ja — tämä on suunnitella

joitusten suojelemassa Afrikassa ansiosta kunniaa saanut saavutus — lähettävät kunkin kouluttajan tarvitsemat työvälineet milloin maitse, milloin ilmateitse maasta toiseen, apunaan vain viisi toimistotyöntekijää, sekin poikkeuksellista halvan työvoiman alueella. Pohjoisen avarassa toimistossa on yksi huone pisin pirroin täynnä jalopuisia laatikoita. Kulloinkin tarvittava määrä kannettavia tietokoneita, piirtoheittimet, videonauhurit, printterit ja kalvomapit pakataan räätäliintyönä tehtyihin ja tiukasti lukittuihin puulaatikoihin, käydään asianmukainen paperisota kunkin maan tulliburokratian kanssa ja niin laatikot kääritään kurssipaikalle, kurssin päätyttyä sama toisin päin. Keskuksen nuorempi tanskalaisasiantuntija Martin Brehm osaa SADC-maiden tullisäännösten erikoisuudet paremmin kuin Pertti Hemanus olympialaisten tulokset kautta aikojen. Brehm tykkää Hararesta, koska siellä säännökset ovat väljimmät ja puheilmot toimivat — ja eikös vain hän saanutkin hallitukseltaan sapiskaa siitä, että Zimbabwe on yliedustettuna niin kurssipaikoissa kuin kouluttajavaiannoissa!

NSJ pyörittää toistaiseksi kuusi kurssia vuodessa, kaksi pitkää kahden kuukauden kurssia ja loput 3-4 viikon; opiskelijoita kurseilla on 16-18. Toisin kuin alussa epäiltiin, NSJ-kurseille on ollut alusta lähtien tungosta — ensimmäisille neljälle kurssille on hakijoita ollut melkein 600. Valinnoissa pyritään noudattamaan yhtä tarkkaa balanssia kuin kurssipaikoissa ja kurssivetäjien valinnassa: kaikista SADC-maista suunnitteen yhtä paljon, naisia kohtuullinen määrä, ja mahdollisimman tasainen koulutus- ja ammattitausta. Viimeisin on osoittautunut hankalimmaksi kriteeriksi. Kurssien vetäjät ovat joutuneet säveltämään lisätehtäviä ja jakamaan kurssilaisia eritasoisin ryhmiin, jotta jokainen saisi edes jonkin verran itselleen mielekästä koulutusta.

Tämänvuotisten kurssien aiheita ovat "Precision journalism" (eräänlainen journalismin peruskurssi, joka toistetaan ensimmäisenä myös portugalkiksi Mosambikia ja Angolaa varten), Advanced Journalism (journalismin jatkokurssi, joka panee erityistä huomiota lähdekritiikkiin ja substanssin

problematisointiin, talousjournalismi, rural journalism (swasikylässä pidettävä ja kylätason asioihin keskittyvä kurssi, listaykkönen tähän mennessä) sekä Reporting from a Foreign Country-kurssi, joka tutkaili ulkomaanraportointia poikkeuksellisen kiintoisasta näkökulmasta. Kurssi pidettiin Johannesburgissa Etelä-Afrikan vaalien aikana, ja kurssilaiset toimivat 'oikeasti' niiden raportoina samaan aikaan sekä kurssille että omin välineisiinsä. Ensi vuodeksi on luvassa tutkivaa journalismia, featurejournalismia, radiokurssi, toinen kyläjournalismin kurssi yleisön pyynnöstä, kurssi joka keskittyy Structural Adjustment -ohjelmiin eli niihin kuristusojelmiin, joihin Maailmanpankki on useimmat Afrikan maat pakottanut. Yksi kurssi pyöritetään taas myös portugalinkielisellä alueella, jotta tasapaino säilyisi tähänkin suuntaan. Kurssit on tarkoitettu ammattijournalisteille, ja ne tehdään niin, että teoriaa pyritään sujuttamaan käytännön sekaan, ei erillisinä moduleina.

Pohjoismaisesta horisontista kurssit ovat epäilemättä ylikäytännöllisiä, mutta siinä mielessä ne eroavat kilpailijoistaan, että NSJ rakentaa pitkien kurssien ja peruskoulutusteemojen varaan, kun monet Pohjoisen kouluttajat ratkaisevat journalismin ongelmat 3-5 päivän seminaareissa. Tarkoitus on, että NSJ:hin rakennettaisiin eräänlainen 'opintoviikkopankki', jonka kautta uskolliset säästäjät vähitellen pääsisivät Pohjoisen maisterimarkkinoille opiskelemaan, nykyäänhän Afrikan tavallisin ammattikoulutuskinto on sertifiikaatti tai diploma. joista kumpikaan ei sellaisenaan riitä Pohjoisen alemman perustutkinnon vastikkeeksi. Tietynteen tai tapahtuman ympärille rakentuva koulutus on uusinta uutta Afrikassa, ja tähän asti jumalat ovat olleet NSJ:lle suosiollisia, sillä Malawissakin osui valta vaihtumaan juuri kun talousjournalismin kurssia pidettiin siellä. NSJ-kurssilaiset olivat kuukauden näköalapaikalla, kun yhtä Afrikan viimeistä yhdenmiehen maata ruvettiin puhdistamaan elinikäisen presidenttinsä, tohtori Hastings Kamusu Bandan hirmuhallinnon rakenteista.

Kaikki tärkeimmät kouluttajat koottiin omaan seminaariinsa viikoksi Harareen.

Siellä NSJ:n johto kertoi, mitä se pestaamillaan journalisteilla ja kouluttajilla odottaa — keskus maksaa afrikkalaisittain hyvin, mutta edellyttää, että sen itse laatimia kurssisuunnitelmia noudatetaan, että kurssinvetäjä raportoi tarkoin kokemuksensa, että jokaisesta kurssista tehdään yksi välitön kurssikritiikki ja toinen puolen vuoden päästä, lisäksi suunnitteilla on, että NSJ arvioituttaa koulutuksensa kelpoisuuden myös kurssilaiden työnantajilla. Vaikka jää on murettu, vielä ei ole varaa yhteenkään mahalaskuun. Hallitus käy läpi jokaisen kurssin suunnitelmat ja raportit; hallituksessa istuu seitsemän alan kouluttajaa Etelästä ja Pohjoisesta, ja he raportoivat erikseen muulle hallitukselle, millaisia mietteitä jokaisen kurssin dokumentointi heissä herättää. Näin perusteellinen huoli koulutuksen laadusta on Afrikassa ylen harvinaista.

Tanskalaista rahaa riittää kuudeksi vuodeksi. Alun perin suunnitelmiin kuului tarjota NSJ:a Tanskan jälkeen vuorollaan kullekin muulle Pohjoismaalle. Norja jo ilmoittautuikin kisaan mukaan, mutta sitten Osloon yliopisto rakensi "twinning"-suhteen Zimbabwen yliopiston kanssa, ja Noradin innostus laimeni, koska Osloon hankkeeseen kuluu varoja melko lailla; Osloon ja Hararen välillä vaihdetaan niin opettajia kuin oppilaitakin. Nyt NSJ:ssä yritetään toisenlaista ratkaisua. NSJ perustaa erillisen kaupallisesti toimivan osaston, joka myy markkinahintaan ammattitaitoaan halullisille. Jos joku haluaa järjestää viestintäalan kurssin SADC-alueella, NSJ:sta saa sekä tietoja että tarvittaessa rautaista ammattitaitoa, puulaatikoissa tai ilman. Kaikki voitot tuloutetaan NSJ:n omaan kurssitoimintaan, josta näin ehkä saadaaan pitkän päälle kannattava. Halukkaita kurssinpitäjiä on jo jonossa odottamassa Danidan suostumusta.

Joten mosambikalaisilla riittää ihmettelmistä, kun puulaatikoita kuskataan FM-avenuen toimiston ahtaista käytävistä ulos hetkeksi jakarandapuiden alle ja sitten autoihin herttaisesti hymyilevän, alituisesti tupakkaa polttavan valkoisen naisen komentojen mukaan.

Ullamaija Kivikuru

NSJ:n hallituksen suomalaisjäsen

XII Pohjoismainen tiedotustutkijoiden konferenssi

Seuraava pohjoismainen tiedotustutkijoiden konferenssi pidetään Tanskassa, Helsingörissa 12.-15. elokuuta 1995. Kuten ennenkin ohjelma koostuu neljästä elementistä

- yhteisistä paneeleista ja alustuksista
- työryhmyöskentelystä
- sosiaalisesta yhdessäolosta
- mahdollisuudesta järjestää omia kansallisia tai muita ad hoc -kokouksia.

Yhteisten paneelien teemana on Kvalifinen viestintä kulttuurissa. Samalla on mahdollisuus juhlistaa elokuvan 100-vuotista taivalta.

Työryhmiä on jälleen monia. Osa on pitkään kokoontuneita, osa uusia. Konferenssin tieteellisyttä halutaan korostaa sillä, että jokaisen osallistujan toivotaan esittävän työryhmässä paperinsa ja opponoivan / keskustelemaan muiden papereista.

Työryhmien aiheet ovat (skandinaavisilla kielillä):

1. Mediepädagogik
2. Lokala och regionala medier
3. Massemediemas billeder og billedsprog
4. Resepsjonsforskningen og publikumsanalyse
5. Manligt/kvinnligt i produktion, medier och mottagande
6. Barn, unge og medier
7. Public Relations

8. Markedskommunikation: information og æstetik
9. Mediernas språk och retorik
10. Populärkultur
11. Massemediernas struktur og økonomi
12. Historisk massemedieforskning
13. Metoder for publikumsmåling
14. Massemediernes virkelighedsbillede — realismens æstetik
15. Medier og politisk kommunikasjon
16. Multimedia og ny medieteknologi
17. Public Service i forandring
18. Interkulturel kommunikasjon
19. Journalistik og profesjonalisering
20. Nyhetsformidlingens sociologi og æstetik

Tarkka ohjelma ja ilmoittautumislomake jaetaan NORDICOM-Information -lehden ja kansallisten tutkijayhdistysten välityksellä. Informaatiota saa myös suoraan valmisteluöryhmän puheenjohtajalta: lektor Jørgen Poulsen, Roskilde Universitetscenter, Kommunikation, Boks 260, DK-4000 Roskilde, fax (45)467 55 313 tai e-mail: jp@snow.ruc.dk

Suomi isäntänä vuonna 1997

Vuoden 1997 pohjoismainen konferenssi pidetään Suomessa. Nyt alkaa olla jo aika ryhtyä miettimään teemaa, konferenssi-paikkaa ja muita keskeisiä asioita. Ennen varsinaisen suunniteluryhmän perustamista ideoita ottaa vastaan Suomen NORDICOM-toimikunta, jonka puheenjohtajana toimii Kaarle Nordenstreng ja sihteerinä Eija Poteri.

Viestinnän tutkijoiden kollokvio Jyväskylässä

Jyväskylässä kokoontui elokuun ensimmäisellä viikolla 21 viestinnän tutkijaa Yhdysvalloista, Saksasta, Sveitsistä ja Suomesta. Kyseessä oli joka toinen vuosi koontuva suljettu asiantuntijatapaaminen, johon osanottajat valitsee yhdysvaltalainen Speech Communication Association ja saksalainen Deutsche Gesellschaft für Sprechwissenschaft und Sprecherziehung. Tämän vuoden tapaaminen oli samalla 25-vuotiskollokvio. Suomalaisia tutkijoista kollokvioon osallistuivat Jaakko Lehtonen, Kaarle Nordenstreng ja Aino Salinen.

Tapaamisen yleisteema oli viestinnän tutkijan ja opettajan yhteiskunnallinen, poliittinen ja eettinen vastuu. Tutkijoiden esitelmät käsittelivät teemaa lukuisista eri näkökulmista. Yleisteemastaan kollokvio järjesti viikon aikana myös yleisölle avoimen paneelikeskustelun, jossa keskustelivat sveitsiläinen Edith Slembeck sekä amerikkalaiset Donal Carbaugh, Stanley Deetz ja Gary Selnow. Keskustelu käsitteli pitkälti viestinnän tulevaa kehitystä, erityisesti television ja sanomalehdistön merkitystä ja niiden keskinäistä suhdetta. Paneelikeskustelusta päätellen viestintä on tulevaisuudessa entistä eriytyneempää, nopeampoisempaa, viihteellisempää ja yhä harvempi tukeutuu kirjoitettuun viestintään.

Tiedotustutkimus ilmestyy seuraavasti

	deadline	ilmestyy
4/94	31.10.	15.12.
1/95	31.01.	15.03.
2/95	31.03.	15.05.
3/95	31.08.	15.10.
4/95	31.10.	15.12.